

Dagen då 'mina herrar' inte längre stämde

Berättelse

Den 10 januari 1922 vandrade Kerstin Hesselgren in i riksdagshuset på Helgeandsholmen i Stockholm. Hon hade fyllt 50 år bara några dagar tidigare, och hon hade redan haft ett långt yrkesliv som inspektör och socialarbetare. Men den här dagen var annorlunda än alla andra, eftersom hon nu kom dit som folkvald ledamot. För första gången i Sveriges historia skulle kvinnor sitta i riksdagen.

Bakgrunden var att kvinnor året innan äntligen hade fått rösträtt. I valet som följde valdes fem kvinnor in. Fyra av dem hamnade i andra kammaren, men Kerstin valdes till första kammaren, där hon blev den enda kvinnan. Hon hade fått sitt mandat med stöd av både liberaler och socialdemokrater, vilket var ovanligt, och hon representerade en valkrets som rörde Göteborg.

När Kerstin steg in i den stora salen möttes hon av rader av män i mörka kostymer. Talmannen Hugo Hamilton skulle leda mötet, och han hälsade ledamöterna välkomna. Sedan sa han något som blev ihågkommet. Han förklarade att han hoppades att Kerstin inte skulle ta illa upp om han, åtminstone så länge hon var ensam i sitt slag i kammaren, fortsatte att använda den gamla tilltalsformen. Och så sa han: "Mina herrar!"

Orden visar hur främmande det var med en kvinna i salen. Trots att lagen hade ändrats, hade vanorna och språket inte hunnit med. Kerstin tog det dock med ro. Hon var van vid att vara först och van vid att möta motstånd, och hon visste att verklig förändring sker långsamt. Det viktiga var att hon nu fanns på plats, där besluten fattades.

Under sina år i riksdagen drev Kerstin frågor som tidigare ofta hade setts som privata: mödravård, gifta kvinnors rätt att behålla sina jobb och lika lön. Eftersom hon hade arbetat som yrkesinspektör, kände hon arbetslivets problem inifrån, och det gav hennes ord tyngd.

Kerstin blev kvar längre i riksdagen än någon av de andra fyra pionjärerna. Hon satt i första kammaren i tolv år. Med tiden kom fler kvinnor in, och talmannens hälsning "Mina herrar!" passade allt sämre. Just därför har den dagen blivit en symbol: ögonblicket då en gammal ordning började spricka, en kvinna i taget.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
folkvald	vald av folket i ett val
ledamot	en medlem i riksdagen
rösträtt	rätten att rösta i ett val
kammare	en del av riksdagen (förr fanns det två)
mandat	rätten att representera väljarna i riksdagen

ORD	FÖRKLARING
valkrets	det område som en politiker representerar
talman	personen som leder mötet i riksdagen
tilltalsform	sättet man hälsar på eller talar till någon
ta illa upp	bli sårad eller kränkt
ta något med ro	förbli lugn och inte bli upprörd
mödravård	vård för kvinnor som väntar barn
inifrån	utifrån egen erfarenhet, inte bara på avstånd

Läsförståelsefrågor

1. Varför var den 10 januari 1922 en speciell dag i riksdagen?
 1. Det var första gången kvinnor tog plats i riksdagen
 2. Det var den dag riksdagshuset invigdes
 3. Det var Kerstins sista dag i politiken
2. Hur många kvinnor valdes in i riksdagen, och hur var de fördelade?
 1. Fem kvinnor: en i första kammaren och fyra i andra kammaren
 2. Fem kvinnor, alla i första kammaren
 3. Två kvinnor i varje kammare
3. Vad menade talmannen med att han ville fortsätta använda "den gamla tilltalsformen"?
 1. Han ville fortsätta säga "Mina herrar!" trots att en kvinna nu fanns i salen
 2. Han ville börja säga "Mina damer och herrar"
 3. Han ville inte längre hälsa på ledamöterna
4. Varför hade Kerstins ord särskild tyngd i riksdagen?
 1. Hon var rikast i salen
 2. Hon hade själv arbetat som yrkesinspektör och kände problemen inifrån
 3. Hon talade flera språk
5. Stämmer påståendena med texten? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Kerstin var den enda kvinnan i första kammaren.
 2. Kerstin blev arg på talmannen och lämnade salen.
 3. Kerstin satt i första kammaren i tolv år.
 4. Kerstin var den yngsta av de fem kvinnorna.
6. Förklara med egna ord varför talmannens hälsning "Mina herrar!" passade allt sämre med åren.
7. Texten säger att lagen hade ändrats, men att "vanorna och språket inte hade hunnit med". Vad betyder det?
8. Varför tror du att just den här dagen har blivit en symbol?
9. Kerstin "tog det med ro". Vad säger det om henne som person?

Diskussionsfrågor

- Talmannen sa "Mina herrar!" av gammal vana. Finns det ord eller uttryck som har ändrats under din livstid? Ge exempel.
- Kerstin valde att ta situationen med ro i stället för att bli arg. När är det klokt att vara tålmodig, och när bör man säga ifrån direkt?

- Texten menar att lagar ändras snabbare än vanor. Håller du med? Ge ett exempel.
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en situation där du eller någon du känner var först eller annorlunda i en grupp. Hur reagerade omgivningen?